

نقش اقوام مرزنشین بر امنیت ملی (در قرن بیستم)

مؤلفان:

عباس فرخی

علی فرخی

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۳

سرشناسه	: فرخی، عباس، ۱۳۳۹
عنوان و نام پدیدآور	: نقش اقوام مرزنشین بر امنیت ملی (در قرن بیستم) / مولفان عباس فرخی، علی فرخی؛ ویراستاران پرنیان محمدیان.
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۳۰-۰۹-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۵ - ۱۳۶.
موضوع	: امنیت ملی -- ایران National security-- Iran امنیت مرزی -- ایران Border security -- Iran گروه‌های قومی -- ایران Ethnic groups-- Iran گروه‌های قومی -- ایران -- سیاست دولت -- قرن ۱۴ Ethnic groups -- Iran -- Government policy -- ۲۱th century
شناسه افزوده	: فرخی، علی، ۱۳۷۴
شناسه افزوده	: ایران. ارتش. دانشگاه فرماندهی و ستاد. انتشارات دافوس
شناسه افزوده	: Iran. Army. Command & Staff University. Dafoos Publisher
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

عنوان: نقش اقوام مرزنشین بر امنیت ملی (در قرن بیستم)

مؤلفان: عباس فرخی و علی فرخی

ویراستار: پرنیان محمدیان

صفحه آرای: سبوحان فرشادفر

طراح جلد: میلاد فرهادی

ناشر: دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۱۳۶ ص

نوبت چاپ: چاپ اول

تاریخ نشر: ۱۴۰۳

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۱.۵۵۰.۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگک، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۷۰۴۸۶؛ ۰۲۱-۶۶۴۱۴۱۹۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفان است.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فصل اول: امنیت ملی (تعاریف و تئوری‌ها)..... ۱۳

مقدمه ۱۴

تعاریف ۱۴

تعریف امنیت به عنوان یک مفهوم چند وجهی و تاریخچه آن ۱۴

مباحث کلی در مورد امنیت ملی ۱۸

اهمیت امنیت ملی ۱۸

امنیت ملی و امنیت فردی ۱۹

امنیت ملی در جوامع مختلف ۱۹

تغییرات شگرف در مفهوم امنیت ملی در دو دهه آخر قرن بیستم ۲۰

اظهار نظر در خصوص ابعاد یا مؤلفه‌های امنیت ملی ۲۱

از دیدگاه "باری بوزان" ۲۱

از دیدگاه "رابرت ماندل" ۲۱

عوامل اثر گذار بر نا امنی‌ها در جوامع بشری ۲۳

جمع‌بندی یا یابی فصل ۲۶

فصل دوم: اقوام مرز نشین (تعاریف و تئوری‌ها)..... ۲۹

مقدمه ۳۰

تعاریف ۳۰

تعریف واژه "قوم" ۳۰

تعریف واژه "گروه‌های قومی" ۳۱

تشریح مفهوم "اقلیت‌های قومی" از منظر جامعه‌شناسی ۳۳

تعریف "هویت قومی"	۳۴
مفهوم واژه قومیت از نظر صاحب نظران حوزه علوم اجتماعی در جهان	۳۴
تئوری ها	۴۲
نظریه های انسان شناسان در مورد قومیت	۴۲
دیدگاه های نظری در خصوص اقوام و قوم گرایی	۴۴
نظریه استعمار داخلی و یکپارچگی سیاسی	۴۴
نظریه تکثر گرایی، حامی برابری یا مساوات طلبانه	۴۵
نظریه سیاست های ترجیحی قومی	۴۵
نظریه رقابت بر سر منابع	۴۵
نظریه رقابت نخبگان	۴۶
قومیت، سیاست و سیاست قومی از نظر صاحب نظران	۴۶
دیدگاه "تی- دیوید میسون" در خصوص "قومیت و سیاست"	۴۶
دیدگاه "مارتین مارجر" در خصوص "سیاست قومی"	۴۹
الگوی اول- همانندسازی	۴۹
الگوی دوم- تکثر گرایی (از نوع مساوات طلبانه)	۵۱
الگوی سوم- تکثر گرایی (از نوع غیر مساوات طلبانه و یا نابرابر)	۵۳
نظرات گیدنز	۵۵
نظرات باری بوزان	۵۶
فرهنگ زدایی قومی	۵۶
جمع بندی پایان فصل	۵۷
فصل سوم: شکاف قومی و شیوه مهار ستیزه های قومی	۶۱

۶۲	 مقدمه
۶۲	 شکاف قومی و خشونت در پیکارهای سیاسی
۶۲	 مفهوم شکاف اجتماعی
۶۳	 نظریه‌های اساسی چهارگانه استین روکان
۶۴	 وقوع انقلاب ملی در قرون ۱۵ و ۱۶ میلادی
۶۴	 شکاف‌های ناشی از انقلاب ملی
۶۵	 شکاف‌های ناشی از انقلاب صنعتی
۶۶	 تحركات قومی و خشونت
۶۷	 انواع تعارضات اجتماعی
۶۷	 تعارض‌های درون نظام
۶۷	 تعارض‌های برون نظام
۷۰	 عوامل تشکیل دهنده جنبش‌های قومی
۷۲	 چارچوب تئوریک برای جنبش‌های قومی دسته‌جمعی
۷۲	 جنبش‌های قومی دسته‌جمعی بالقوه
۷۳	 احیا ناسیونالیسم قومی
۷۳	 دستاوردهای مورد انتظار گروه قومی
۷۵	 ویژگی‌های شیوه حل منازعات بین قومی از منظر "محققان صلح"
۷۶	 تقسیم‌بندی کلی هویت جمعی گروه‌های قومی
۷۷	 سطح خشونت در بحران‌های قومی
۷۷	 موضوع نزاع بین قومی
۷۷	 نقش بازیگران تأثیرگذار در نزاع بین قومی
۷۷	 ساختار فرصت‌های موجود

۷۷	نوع استراتژی طرفین در گیر و یا شیوه تصمیم گیری طرفین
۷۸	ستیزه جویی قومی و راه های مهار آن
۷۹	ظهور جنبش های اجتماعی - قومی
۸۰	یکپارچگی ملی و رشد هویت های قومی
	برخی از اقداماتی که قادرند موجب کاهش تشنج قومی و اداره امور مسائل قومی به
۸۴	شکل مفید گردند
	برخی از سیاست ها و تدابیر مناسب برای دسترسی به یک همبستگی ملی در برابر
۸۵	تنش های قومی
۸۵	جمع بندی پایان فصل
۹۱	فصل چهارم: زمینه های تاریخی و جامعه شناختی اقوام مرزنشین
۹۲	مقدمه
۹۲	زمینه های تاریخی و جامعه شناختی اقوام مرزنشین "در سطح جهان"
۹۳	قومیت و اختلاف های قومی از نگاه آماری
۹۷	هند و وفاق ملی
۹۸	کشورهای غربی و گروه های قومی در اقلیت
۱۰۱	زمینه های تاریخی و جامعه شناختی اقوام مرزنشین "در سطح منطقه"
	ظهور گرایش های سیاسی محلی گرا در میان کُردهای مناطق کردنشین کشورهای ترکیه
۱۰۵	و عراق
۱۰۶	ظهور گرایشات سیاسی کردهای ترکیه
۱۰۸	ظهور گرایشات سیاسی کردهای عراق
۱۰۹	زمینه های تاریخی و جامعه شناختی اقوام مرزنشین "در سطح ایران"

۱۰۹	 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و حقوق اقوام ایرانی
۱۰۹	 مفهوم واژه قومیت از نظر صاحب نظران حوزه علوم اجتماعی در ایران و غیرتاریخی بودن ره یافت های غربی
۱۱۰	 شکاف های اجتماعی اساسی در عصر پهلوی
۱۱۳	 بررسی سیاست های قومی در پیدایش جنبش های قومی دسته جمعی در ایران
۱۱۵	 قومیت و ناسیونالیسم در ایران
۱۱۶	 تمایز قومی در ایران
۱۱۹	 جنبش بالقوه قومی در ایران
۱۲۰	 برشماری جنبش های قومی در ایران
۱۲۳	 جمع بندی پایان فصل
۱۲۹	 فصل پنجم: سخن پایانی (نتیجه گیری و پیشنهادها)
۱۳۰	 بخش اول - نتیجه گیری
۱۳۳	 بخش دوم - پیشنهادها
۱۳۵	 منابع و مراجع

پیشگفتار:

از جمله دغدغه‌های کشورهای کثیرالقوم اعمال یک مدیریت صحیح در حوزه اقوام به‌ویژه اقوام مرزنشین "به عنوان یک سرمایه اجتماعی" در حوزه تقویت امنیت ملی کشورهای یاد شده است. جامعه شناسان و صاحب‌نظران حوزه "مدیریت سرمایه‌های اجتماعی" مترصد آنند که دریابند "اقوام مرزنشینی که در حاشیه نوار مرزی کشور خود مستقر هستند، تحت تاثیر چه عواملی از منظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و نظامی در امنیت ملی کشور خود ایفای نقش می-کنند؟ و اصولاً عوامل موثر بر نقش‌آفرینی اقوام مرزنشین در امنیت ملی کدامند؟".

از طرفی با توجه به ویژگی خاص اقوام مرزنشین به واسطه شرایط اقلیمی و جغرافیایی سرزمین مادری و همجواری این دسته از اقوام با مرزهای سیاسی کشورهای همسایه، در مقام بیان اهمیت نقش آفرینی اقوام مرزنشین در امنیت ملی باید گفت: اگر بتوان امنیت ملی را به عنوان یک متغیر وابسته به اقوام؛ به‌ویژه اقوام مرزنشین و عملکرد آنان در نظر گرفت، آنگاه می‌توان به اهمیت و ضرورت این موضوع پی برد.

در یک جزءنگری در می‌یابیم که ترین نیازهای اساسی هر فرد از ابناء بشر را در طول حیات مادی و معنوی او، ایمن بودن و نداشتن ترس از برانگیخته شدن خطر و بلایای طبیعی و غیر طبیعی تشکیل می‌دهد. امنیت ملی برای یک کشور به مفهوم وجود شرایط است که آنرا در مقابل تهدیدات داخلی، خارجی، حوادث طبیعی، حوادث غیر طبیعی، مفاسد و آفات اجتماعی محفوظ نگه می‌دارد. اساساً میزان امنیت ملی نسبت به قدرت کشورها، موقعیت جغرافیایی، شرایط ژئوپولیتیکی و ویژگی-های اجتماعی-فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و نظامی هر کشور و برخی از دیگر عوامل متغیر است. از آنجا که هر نوع برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری تنها در پرتوی یک امنیت قابل قبول می‌تواند به اجرا درآید، لذا کلیه متغیرهایی که بر امنیت، خصوصاً امنیت ملی تاثیر گذار باشند، - از جمله عملکرد اقوام مرزنشین - از اهمیت ویژه‌ای برخوردار خواهند بود.

در همین ارتباط شایان ذکر است، امنیت یک کلیت غیر قابل تفکیک به شمار می‌آید لذا به هیچ وجه نمی‌توان هیچ کدام از اجزای آن را نادیده گرفت، چرا که ما نمی‌توانیم ادعا کنیم بعنوان مثال؛ به واسطه وجود امنیت در مولفه های سیاسی، اجتماعی - فرهنگی و نظامی از امنیت ملی برخوردار هستیم، در حالی که در زمینه مولفه اقتصادی فاقد امنیت لازم باشیم.

از آنجا که به نظر برخی از صاحب نظران حوزه اقوام و به ویژه اقوام مرزنشین عواملی هم چون؛
"رفتار دولت مرکزی"، "نظام بین الملل"، "نخبگان محلی"، "موقعیت ژئوپولیتیکی" و ... به عنوان
متغیرهای تاثیر گذار بر امنیت ملی شناخته می شوند حال این سوال ها مطرح است که:

آیا "رفتار دولت مرکزی"، "نظام بین الملل"، "نخبگان محلی" و موقعیت ژئوپولیتیکی اقوام
مرزنشین بر نقش آفرینی اقوام مرزنشین در ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، نظامی و
زیست محیطی امنیت ملی موثر است؟

در این کتاب نویسنده سعی دارد با بهره گیری از اظهار نظر صاحب نظران علوم اجتماعی و فعالیت های
پژوهشی خود در دوره دکتری پیرامون اقوام مرزنشین، با نگاه به سوال فوق برای یک سوال اساسی
تحت این عنوان که؛ چه عواملی در قرن بیستم، زمینه ساز نقش آفرینی اقوام مرزنشین
در امنیت ملی کشورهای کثیرالقوم بوده اند؟ پاسخ لازم و پیشنهاد های بایسته برای بهره
برداری حداکثری از اقوام مرزنشین به عنوان یک سرمایه اجتماعی ارزشمند را ارائه کند.

www.ketab.ir